

זמן שמחתנו

רעיונות והארות

סיפורים והפעלות

לכל המשפחה לחג הסוכות

מתוך החוברת:

בונים סוכה - בונים חיים	עמ' 2-4
סיפור: האתרוג שהוחלף	עמ' 5
להפוך לאדם חדש	עמ' 6-7
ואם לא בא לי לשמוח?	עמ' 8
חידות הפעלות ודיונים לכל המשפחה	עמ' 9-11
תקציר הלכתי שימושי	עמ' 12-13
סיפור: כוח סוס	עמ' 15-16
למה דווקא הם נבחרו?	עמ' 17

הרב יוני (דיא)

שלום לכם!

אם חשבתם שיום כיפור זה השיא ותפילת נעילה היא הטופ הרוחני של השנה – קבלו תיקון.

הפסגה עדיין לפנינו וקוראים לה **סוכות**.

מה?! סוכות?! עצים, מסמרים, סדינים, ענפי דקל – מה רוחני פה בכלל?! איך אלוקים מתקשר לכל זה?!

ובכל זאת, זו החולייה האחרונה והגבוהה ביותר בשרשרת החגים שפותחת לנו את השנה.

כי יום כיפור, עם כל גדלותו, הוא רק **שלב מעבר**. חלק הכרחי בתהליך תיקון והיטהרות.

אך אי אפשר לעצור בו. המגמה הסופית היא **לחזור אל החיים**. לשוב

אל הטבע והעולם ועם כל האנרגיות האדירות שצברנו **להתחבר**

מחדש לחיים ולרומם אותם.

מטרת החוברת שלפניכם היא להוסיף עוד קצת אור לסוכה שלכם. לשתף ברעיונות ועצות, סיפורים והפעלות שיעזרו לשדרג ולרומם את זמן שמחתנו.

החוברת הזו ניתנת **כשי מוכן להדפסה** למשפחות היקרות חברי **מועדון ההורים** שלנו. יש לנו מפגשים מקוונים קבועים ואנו חולקים תכנים ורעיונות חינוכיים. הפעם רצינו לשתף בזה את כולם.

מוזמנים למצוא עוד שפע תכנים באתר שלנו **'מילה טובה'** –

Milatova.org.il, **ולהצטרף חינם** לתפוצה הקבועה שלנו בווטסאפ ובניוזלטר השבועי לתכנים ועדכונים.

חג שמח,
יוני (דיא)

בונים סוכה - בונים חיים

יום כיפור הסתיים ויצאנו מבית הכנסת בחזרה אל הבית ואל החיים. הסוכה הקטנה והצנועה שלנו מלמדת **חמישה כללי זהב** כיצד לשוב אל העולם כך שהמפגש הזה יהיה בריא וחיובי.

מחיצות

במפגש עם העולם חייבים להעמיד מחיצות ולדעת **לשים גבולות**. הפתיחות היא ערך חשוב, אבל כדי שלא תהפוך לחרב פיפיות ואנחנו נישטף בזרם עכור, היא חייבת להיות מוגבלת ומכוונת. יש הרבה ניצוצות מאירים בעולמו של הקב"ה שיהיה חבל אם לא נלקט ונצרף לסוכתנו, אבל יש גם דברים רעים ושליילים שמחובתנו להישמר מהם. כמה אנחנו משקיעים בתור הורים כדי לשמור על ילדינו מדברים שיפגעו בהם פיזית ויזיקו לגופם. האם מושקעת אפילו רבע מהאנרגיה הזו כדי להגן עליהם מדברים שיזיקו להם נפשית או רוחנית? (הורים אחראיים לא יתנו לילד עד גיל 9 לחצות כביש לבד. האם יכול להיות שהם יתנו לו סמארטפון?!). חג הסוכות מזמין את האדם להגן על עצמו במחיצות. אומנם, הסגירה אינה הרמטית. להלכה מספיק "שתיים כהלכתן ושלישית אפילו טפח", כדי לסמן את הגבול בין הפנים לחוץ, ולהחליט מה לברור ולקחת אלינו ומה לדחות ולהותיר בחוץ. אין צורך במחיצות מברזל אך לפחות כאלו שיוכלו לעמוד ברוח מצויה. שיאפשרו לנו לשמור על עמדה עצמית, ולא להתכופף בפני כל רוח רעה.

האושר והעושר

הסוכה נעשית מחומרים **פשוטים, טבעיים וזולים**. ענפים, קרשים, בד. אין צורך לקחת משכנתא כדי לקיים את המצווה.

והמסר חד וברור: מידת האושר והאהבה שישכנו בבית אינה תלויה במספר החדרים, באיבזור המרהיב ובסטייל העדכני. הם ינבעו בעיקר מן **התוכן והרוח שאנחנו ניצוק לתוכו**.

בונים סוכה - בונים חיים

החשן

העולם המודרני שבוי ב'מירוץ למיליון' ובטירוף חושים של שדרוג המכונית/הסלון/הסלולארי כל כמה שנים (או חודשים...). הסוכה קוראת לנו לעצור לרגע את השיגעון, לנשום את ריח הטבע הפשוט, הטהור והמתוק, ולגלות מחדש את **היחס הנכון בין האושר לעושר.**

לראות את הכוכבים

בין ענפי הסכך אנו משאירים חרכים דרכם נוכל לראות את הכוכבים. כי אם לא נהיה **קשורים לשמים** ומחוברים ליושב במרומים - אנו עלולים להיות ארציים, יבשים ומנותקים...

בשגרת היומיום הלוחצת והמהירה חייבים למצוא את המרחבים בהם נוכל לקחת **פסק זמן** כדי לנשום. זמנים בהם יתאפשר לנו **להטעין מצברים ולהתמלא מבחינה רוחנית**, כדי שלא נאבד את הכיוון בתוך העולם המבלבל והסוחרף. השבת, החגים וזמני תפילה ולימוד יומיים הם **צוהר מאיר** כזה שמאפשר לנו לראות את הכוכבים.

מעבר לכך כל אדם צריך למצוא את **נקודות החיבור האישיות שלו**, שיאפשרו להשתיק את הסלולארי ואת הרעשים החיצוניים ולהאזין בקשב לקולות הפנימיים.

דירת עראי

הסוכה אינה בית של קבע, יצוק מבטון וברזל, ששום רוח לא תזיז. הסוכה מצטיינת בקלילות וגמישות ובדרכה המיוחדת מלמדת אותנו את סוד ה'**עראיות**'. היכולת המופלאה להיות מסוגל כל הזמן **להשתנות, להתפתח ולהשתכלל**. לא להינעל על צורה אחת ולהתקבע בה.

לא נדיר למצוא אנשים שכמו שהיו בבר מצווה כך יהיו בגיל עשרים וחמש וכך גם בגיל שבעים וחמש. הם ישדרגו ללא הרף חפצים או עזרים טכנולוגיים שברשותם, אבל האישיות עצמה תישאר מקובעת ומיושנת. הסוכה מלמדת אותנו שזקנה, יותר משהיא עניין של גיל, היא עניין של גישה לחיים. של דינאמיות, גמישות ורצון להתקדם.

בונים סוכה - בונים חיים

המשך

יש דברים נסתרים

צילתה, כך מלמדים חז"ל, צריכה להיות מרובה מחמתה. זוהי תזכורת יקרה מפז שמעבר למה שגלוי לעיניים, שניכר באור החמה - יש עוד מרחבי חיים עצומים, שנמצאים בצל, בסתר, מתחת לפני השטח. אם נאמין בקיומם ונחתור לגילויים - יש סיכוי שגם נזכה להיפגש איתם.

גילוי הנסתר הוא עיקרון שנכון ללימוד תורה (קוראים את אותה פרשה כל שנה מחדש. האם אנו מצליחים לחשוף השנה רובד נוסף שלא ראינו בה עד היום?), למערכות יחסים עם אנשים (עד כמה אנחנו ממהרים לשפוט בני אדם על פי הרושם הראשוני והחזות החיצונית?), לזוגיות, חינוך ילדים, עבודת ה' ומה לא.

איזו מתנה נפלאה להתחיל שנה חדשה בתוך הסוכה!
האם נזכה לקלוט את האורות הגדולים שהיא מביאה אלינו?

האושפיזין של רבי לוי יצחק

רבי לוי יצחק היה מארח בסוכתו כל ארחי פרחי שעברו בעירו, לצד שאר נזקקים ועלובי נפש. באחת השנים פנו אליו חסידיו וניסו להניאו מכך "שמא יואיל רבינו להזמין לסוכתו 'אושפיזין' אורחים מכובדים יותר".

השיב להם רבי לוי יצחק באהבת ישראל צרופה: "כאשר אבוא לבית דין של מעלה, אבקש גם אני להיכנס ולישב בסוכת עורו של לויתן עם כל הצדיקים, יעצרו אותי בפתח ויגידו לי: 'לוי יצחק מה לך כאן, וכי אינך יודע שבמקום זה רק צדיקים יבואו בו?'.
אומר להם: 'נכון, אינני ראוי להיכנס למקום זה שיאה רק לצדיקים ולא לאנשים כמוני, אך גם אני בסוכתי שלי לא בררתי בין אורחי ולא שילחתי יהודי אחד מסוכתי, את כולם קבלתי בשמחה, ולכל הבאים פתחתי את דלתי כל יהודי באשר הוא'.

והמשיר רבי לוי יצחק את דבריו בפנותו אל חסידיו 'אין זו רבותא להזמין רק "אושפיזין" רוחניים כמו אברהם יצחק יעקב וכו', אורחים שאינם מטריחים, שאינם צריכים כיבוד, ולא תופסים מקום, המבינים אתם, כך יהיה לי, לוי יצחק, פתחון פה בעולם האמת לבקש שיאפשרו לי להיכנס ולהימצא במחיצת הצדיקים בגן עדן'.

האתרוג שהוחף

כשהייתי ילד בן 8 אבי נהרג בתאונה טרגית ועול הפרנסה הכבד נפל על כתפי אמי. המצב לא היה פשוט בכלל, אבל איכשהו שרדנו. הגעתי לגיל 13, אבל מה שזכור לי מחגיגת בר-המצווה שלי הוא חוויה עצובה. חגיגה בלי אבא שילווה אותי לקראת היום החשוב הזה וישמח בשמחתי. והנה מתקרבים ובאים חגי תשרי, ואני אומר לאמי שלמדנו בתלמוד תורה שלאחר גיל מצוות צריך ליטול את ארבעת המינים כהלכתם. אמי השיבה לי בכאב: בני יקירי, נראה לי שלא אוכל לתת לך כסף לקניית האתרוג, אנו נמצאים בתחילת חודש אלול. אני מציעה שתחסוך לך כסף מדמי הכיס שנתתי לך, וכן ממבצעי התהלים שאתה משתתף בהם, ובכסף הזה תקנה לך אתרוג.

במשך חודש וחצי אספתי פרוטה לפרוטה, עד שהגיעו ימי ערב סוכות. הלכתי עם "קופת החיסכון" שלי לשוק "מחנה יהודה" וקניתי אתרוג בקופסה סגורה וחתומה שכתוב עליה "מהודר". השמחה שלי לא ידעה גבול. אבל כשהגעתי הביתה ופתחתי את הקופסא, גיליתי שכנראה סידרו אותי. האתרוג לא היה כזה יפה. אבל לא ידעתי להחליט האם ייתכן שקניתי חתול בשק, או שפשוט אני לא יודע ובקי בהלכות האתרוג. החלטתי אפוא לעלות לביתו של הרב מרדכי אליהו זצ"ל, שגר בשכנות אלינו, ולשאול אותו האם האתרוג שקניתי מהודר. הגעתי לביתו של הרב והגשתי לו את האתרוג. הרב עיין בו מכל צדדיו ואמר: "כשר". שאלתי: הרב, האם זה לא מהודר? והרב חוזר ואומר: "כשר". נישקתי את ידו ויצאתי מהבית, ולבי כבד עלי. אבל עוד בטרם הספקתי לרדת במדרגות יצא אלי אחד מבני ביתו של הרב וקרא: סליחה, הרב מבקש שתשוב אליו. חזרתי מיד אל הרב, והוא הביט בי בחיוך ואמר: בוא נעשה עסקת חליפין, תביא לי את האתרוג שלך, הכשר, ואני אביא לך את האתרוג שלי, המהודר. ממש התביישתי. הדמעות ירדו על פני ואפילו לא עצרתי לנגב אותן. יצאתי מהבית של הרב עם אתרוג ששווה אולי למעלה מאלף שקלים.

למחרת, ביום הראשון של סוכות, קמתי להתפלל בנץ החמה עם הרב מרדכי אליהו. הסתכלתי עליו כאשר הוא הוציא את האתרוג ולא האמנתי. שפשפתי את עיני שוב ושוב, אבל זאת לא הייתה טעות, האתרוג שלי, זה הכשר, נמצא בידיים של הרב. הוא באמת החליף אתי. באותו יום ראיתי מה היא התורה ומה הם תלמידי חכמים המרבים שלום בעולם. הרב ידע שאהיה בתפילה הזאת, והיה לו חשוב שאראה שהחלפת האתרוגים לא הייתה סתמית, רק כדי לשמח אותי.

מהרב זצ"ל למדתי כל כך הרבה. למדתי על אהבת ישראל. למדתי על כוחה של תורה. הרב מרדכי אליהו, שידע יותר טוב מאתנו מהו אתרוג ומה כוונותיו, בחר לקיים מצוות אתרוג בהידור הכי גדול שרק אפשר, בהידור כזה שלא ניתן להשיג, הידור של שמחת ילד יהודי.

* מתוך אביהם של ישראל, חלק שישי

להפוך לאדם חדש

לכל חג - המצווה שלו. בפסח אוכלים מצות. בפורים קוראים מגילה. בראש השנה שומעים תקיעת שופר ובסוכות בונים סוכה ונוטלים ארבעת המינים. אלא שהמצווה האחרונה ברשימה המכובדת הזו, מעוררת שתי שאלות גדולות. האחת, לא ברור מה בדיוק אמור לקרות במצווה הזו. "ולקחתם לכם ביום הראשון" (ויקרא כג,מ), ציוותה תורה, ולא טרחה לומר - מה **אמורים לעשות איתם**... 'בסדר, לקחתי', שואל האדם, 'ומה עכשיו?!'

נוסף לכך, התורה מתעקשת שארבעת המינים יהיו שייכים לאדם עצמו - "ולקחתם לכם" - ודרשו חז"ל: '**משלכם**'. זהו חידוש מפתיע, שמבדיל בין ארבעת המינים לכל המצוות האחרות, כמו תפילין, מצה או שופר - שם אין בעיה שיהיו שייכים למישהו אחר שיאפשר להשתמש בהם ולקיים את המצווה. כאן הם חייבים להיות בבעלותי האישית. למה!?

השתלת אברים

המדרש רואה את ארבעת המינים כמסמלים את **אברי האדם**: האתרוג כנגד **הלב**, הלולב זהו **עמוד השדרה**, עלי ההדס דומים ל**עיניים**, והערבה ל**פה**.

אחרי שנגזר דיננו לטובה בראש השנה ונטהרנו ביום כיפור, מגיע חג הסוכות בו אנו יוצאים אל החיים. אבל כדי שהפעם המפגש עם העולם, על כל אתגריו ופיתוייו, יעבור בשלום, אנו חייבים להתחדש. עלינו להצטייד בכלים הטובים ביותר שיעזרו לנו להצליח במשימת חיינו.

הראשון לכולם הוא **עמוד שידרה יציב**. כזה שידע לעמוד זקוף וגאה בדרכו ואמונתו. לא מתנצל, לא מתבייש ולא מתכופף בפני כל רוח מצויה. בעולם שבו נושבות רוחות אדירות של סחף חברתי ושל תקשורת כובשת, חייבים אנשים עם **יכולת עמידה**. להיות יהודי זה ללכת בדרכו של אברהם העברי. להיות מוכן לעמוד מעבר אחד של העולם, כשכל השאר נמצאים בעבר השני. עמוד שידרה כזו לא נבנה ברגע אחד. החוליות שלו הן אמונה יצוקה, ביטחון עז, וחיבור עמוק אל התורה עד שתהפוך להיות ה-DNA הפנימי של החיים.

להפוך לאדם חדש המשך

הדבר השני הוא **לב חדש**. לב מלא שמחה, אהבת ה', אומץ ורצון טוב. לב כזה לא קונים בשוק, ולא משיגים בזול. אבני היסוד שלו הן עבודת המידות נחושה, חשבון נפש קבוע והרבה תפילות חמות ודמעות לטהרות. כמובן שאי-אפשר גם בלי **עיניים** טהורות שיביטו במציאות במבט של בדולח. שידעו לראות הכול בעין טובה, שמבחינה היטב ברע אך מסרבת לראות בו את חזות הכול. עיניים שיודעות מתי להיעצם והיכן לא כדאי להסתכל, ומצד שני לא מחמיצות שום הזדמנות לראות את מעלת חברנו ולא את חסרונו. והכלי האחרון שבלעדיו שום דבר לא יהיה שלם: **הפה**. הכלי החזק הנושא את הכוח האדיר של "הקול קול יעקב", ונשתמש בו כדי לברך ולהתפלל, כמו גם כדי להחמיא, לפרגן ולעודד. פה שנשמר ממילות רעל ומדיבורים פוגעים. שזוכר שהוא רק אחד והאזניים הן שתיים, כדי שיקשיב האדם כפליים משידבר.

משלך

הכלים היקרים האלו אינם נופלים במתנה משמים וגם אי אפשר לקחת אותם בהשאלה מאחר. הם חייבים להיות אישיים פרטיים. **'לכם - משלכם'** בלבד. הם יהיו ברשותך רק אחרי שייקנו בדם, יזע ודמעות. הם גם חייבים **להתחדש כל שנה**. מי שישתמש השנה באתרוג או בהדס של השנה שעברה, יגלה שאת המצווה כלל לא קיים וברכתו לבטלה.

ומה לעשות אם אחרי ככלות הכול החג כבר נכנס ואיני מרגיש בתוכי שום שינוי? ומה אם אחרי כל המאמצים איני חש בהבדל בין השנה הזו לקודמתה? יש עצה גם לזה. קח את ארבעת המינים - **ונער אותם בחוזקה**. למעלה, למטה ולארבע הרוחות. מי שיעשה כן, מובטח לו שמשהו חדש יתעורר בתוכו.

חג שמח!

ואם לא בא לי לשמוח!?

סוכות קרוי "**זמן שמחתנו**", כינוי שעל פניו נראה בעייתי מאוד. אפשר להבין שמצווים על אדם לעשות מעשה. להניח תפילין, לאכול מצה או ליטול ארבעה מינים. אבל מה שייך לצוות אדם 'לשמוח'!? ואם אני לא שמח? ואם לא בא לי? ואם רע לי בחיים? האם יש איזה כפתור שלוחצים עליו ופתאום אתה נהיה שמח!? אני יכול לעטות על פניי חיוך מלאכותי, אבל איך אפשר להגיד לי לשמוח!? זה הרי לא בידיים שלי בכלל! מתברר שאצל התורה זו שיטה. בכל מיני מקומות היא לא רק אומרת לנו מה לעשות אלא גם **מה להרגיש** ("**ואהבת את ה' אלוקיך**", "מקדשי **תיראו**" ועוד).

וכי יש לאדם יכולת לשלוט על ההרגשות שלו!?

כל זה מוביל למסקנה הבלתי נמנעת שהשאלה שלנו היא בעצמה התשובה. כן! אפשר לצוות על האדם להרגיש. איך?

כלל בסיסי בנפש האדם קובע שכל **הרגשה היא תולדה של מחשבה**. ומחשבה היא בהחלט בשליטתנו. צורת הסתכלות, דרך ההתבוננות שלנו על דברים מולידה את הרגשות שיתעוררו בקרבנו. על אותו מאורע אפשר להסתכל בצורות שונות. באופן אחד יתעוררו באדם רגשות חיוביים של שמחה, התלהבות ומוטיבציה. ובאופן שני – חשש, תסכול ופחד.

חג הסוכות, הזמן בו אנו יוצאים אל החיים, מזמין אותנו לסגל לעצמנו את כל **ההסתכלויות שעשויות לעורר בנו שמחה**: מבט של אמונה וביטחון בה', עין טובה, ראיית חצי הכוס המליאה, ולהשתחרר מאלו שגורמות לי את ההפך – מגיע לי, אני כאן כדי לקבל, הכול אישי נגדי, התמקדות בבעיות, ניפוח כל עכבר להר. אם רק נרצה, מבשרת לנו התורה, השמחה היא בידיים שלנו. היא מקישה לנו הדלת. האם ניתן לה להיכנס?

נחמה לייבוביץ', המורה הדגולה לתנ"ך,

סיפרה פעם:

כשהייתי תלמידה אמרתי לאבי

שבבית הספר אמרו לנו

שחשוב להתנהג יפה להורים ולחברים

בין ראש השנה ליום כיפור.

אבי השיב שזה נכון,

אבל חשוב להתנהג יפה לכולם

גם בין יום כיפור לראש השנה

חידון א"ב לסוכות

- א. אורחי הסוכה
 ב. "כל מי שלא ראה שמחת ..... לא ראה שמחה מימיו"
 ג. שיעור לבוד
 ד. 'הרחמן הוא יקים לנו את סוכת ... הנופלת'.
 ה. ריחו נעים והוא מארבעת המינים.
 ו. כך מתחיל הפסוק בו אנו מצווים לשמוח בחג.
 ז. פסוק שנאמר על קישוטי הסוכה.
 ח. הימים שבין יום טוב ראשון לשני נקראים...
 ט. בהדלקת נרות מברכים להדליק נר של יום...
 י. האושפיזין השישי המכונה צדיק
 כ. הכינוי בתורה ללולב
 ל. דומה לשדרה
 מ. בשפת ההלכה כך ההדסים צריכים להיות
 נ. מצווה מיוחדת במקדש בחג הסוכות.
 ס. בה יושבים 7 ימים.
 ע. אין בה טעם ואין לה ריח.
 פ. הברכה שמברכים האחד את השני בהושענא רבה.
 צ. מרובה מחמתה
 ק. מגילה אותה קוראים בסוכות (מנהג האשכנזים)
 ר. סוכות הוא אחד משלושת ה...
 ש. החג שאותו אנו חוגגים בשמיני עצרת
 ת. החודש שבו חוגגים את סוכות

רשמה: זיוה מונסונגו

- אנשעה ברה (2 מילים) _____
 דרצעה יפר (3 מילים) _____
 גס חאפיה (2 מילים) _____
 פעת עבונצע (3 מילים) _____
 תיבשרא _____
 הסוך _____
 נימיב מהרעאת (2 מילים) _____
 ישתר _____
 תרצי ישמען (2 מילים) _____
 פקהות _____
 חותרת שמה (2 מילים) _____
 דומע הלוח (2 מילים) _____

**כתב חידה - בחילים הבאות
 התבללו האותיות.
 האם תצליחו לסדר אותן?**

פותרים שולחן - הפעלות ודיונים משפחתיים לסעודת החג

שינויים בחיים

הסוכה אינה בית קבע שנותר על מכוננו ללא שינוי. היא דירת עראי ניידת, ובכל שנה אפשר לשנות את הצורה והמיקום שלה. גם המראה והקישוטים שלה משתנים כל סוכות (בפרט אם יש בבית ילדים שהולכים לגן...). חשבו על **שינוי מיוחד שעשיתם בחיים שלכם**. מה עמד בדרככם ועיכב אתכם מלעשות אותו? מה תמך בכם ואיפשר לכם בכל זאת להצליח? איזה עוד שינוי הייתם רוצים לעשות בשנה הקרובה? מוזמנים לעשות סבב, בו כל אחד מהנוכחים משתף בשינוי אחד. זו הזדמנות נפלאה לפרגן זה לזה, כמו גם לקבל השראה ורעיונות.

להסתפק במועט

את הסוכה עושים מחומרים פשוטים. קרשים, ענפים, בד. כולם יודעים לצטט את "איזהו העשיר - השמח בחלקו". אך מעטים היו מתנגדים שאראלה תתקשר אליהם עם בשורה משמחת. איך מחנכים את עצמנו להסתפק ולשמוח במה שיש? האם זה רע לשאוף להיות עשיר גדול? האם יש דרך שזה לא ישפיע לרעה על העולם הרוחני של האדם ועל סדר העדיפויות שלו?

גבולות הפתיחות

הסוכה היא זכר לענני כבוד שהקיפו את בני ישראל במדבר והגנו עליהם. אנו חיים בעולם מודרני בעידן הפתוח של הכפר הגלובאלי. האם אתם מזדהים יותר עם עמדה הדוגלת בפתיחות רבה ככל האפשר או שאתם דווקא בעד הצבת מחיצות רבות להגנה וסינון? האם מניעה של תכנים מסוימים מילדים מסייעת להם לגדול בצורה טובה יותר או שהיא הופכת אותם לאנשים חלשים ללא יכולת התמודדות?

אושפיזין

- אילו עוד 'אושפיזין' הייתם רוצים להזמין לסוכה שלכם? מדוע בחרתם בהם? כל אחד מבני המשפחה יציג את האושפיזין הנוסף שלו.
- **שאלה למחשבה:** למה לדעתכם נבחרו דווקא שבעת האנשים הללו? (ומה לגבי אליהו הנביא? ושלמה המלך?). מה אתם באופן אישי הייתם רוצים לקחת מכל אחד מהם?
- אילו שבע 'אושפיזות' - נשים מיוחדות, הייתם מזמינים לסוכתכם? מה הן יביאו איתן?

פּוֹתְחִים שׁוֹחֵן - הפּעוֹלוֹת וְדִיּוּנִים מְשַׁפְּחִתִּים לְסַעֲדוֹת הַחַג הַחֹשֶׁן

אַרְבַּעַת מִיָּנִים

- מדוע נבחרו ארבעת המינים הללו להינטל בחג הסוכות? למה לא נבחרו מתוך שבעת המינים שנתברכה בהם ארץ ישראל? למה מברכים 'על נטילת לולב' ולא על האתרוג או על כל ארבעת המינים יחד? וכי בגלל שהוא גבוה יותר הוא 'משתלט' על הבמה?

- ארבעת המינים מייצגים קבוצות שונות בעם ישראל, והחיבור ביניהם מסמל את האחדות. האם לדעתכם המחלוקות בעם ישראל שונות/חריפות יותר מאשר בעמים אחרים? מהי הדרך להגיע לאחדות וחיבור? אפשר לעשות משחק בו כל אחד משני המשפחה מייצג מגזר אחד מעם ישראל (חרדים, שמאלנים, מתנחלים וכו') - המשימה של כולם היא לפרגן לו, ולומר איזה טוב הם רואים בו והיו רוצים ללמוד ממנו. לו הייתם מדמיינים את עם ישראל בלעדיו - איך הוא היה נראה? ...

- כל משפחה מורכבת מאנשים שונים, כשכל אחד מביא את הייחודיות ואת המעלות שלו. מוזמנים לעשות 'סבב הוקרות' בו אתם מונים את המעלה המיוחדת שכל אחד מן הנוכחים תורם למשפחה.

“ושמחת בחגך”

- למה דווקא בחג הסוכות יש מצווה מיוחדת של שמחה? מה יש בו מכל שאר הרגלים והחגים שאמור להביא אדם לשמחה?

- אילו דברים משמחים אתכם ואילו דברים מרחיקים ממכם את השמחה?

חַג הָאֶסֶף

בחג הסוכות אוספים את הפירות החדשים שגדלו. מה 'אספתם' אליכם בשנה החולפת? כל אחד מוזמן לשתף בתובנה, לקח, רעיון חשוב שהוא פגש במהלך השנה האחרונה והיה רוצה לאסוף ולצרף אותו לחיים שלו.

לְהִשְׁתַּחֲרֵר מֵהַקִּיבְעוֹן

חג הסוכות מזמין את האדם לעשות דבר לא קל לאדם. לעזוב את הבית הנוח והמאובזר אליו הוא רגיל כל השנה, ולעבור למקום אחר, בחוץ, עם תנאים פיזיים פחות טובים. האם אתם טיפוסים שאוהבים שיגרה או שמעדיפים דווקא את החידוש? מאילו הרגלים ודפוסי התנהגות קשה לכם להשתחרר? האם הצלחתם פעם להיגמל מהרגל מגונה שהיה לכם? איך עשיתם את זה?

הַחֲזָרָה אֶל הַטֶּבַע

- בסוכות אנו עוזבים את הבית שלנו ויוצאים אל הטבע. עד כמה נושאים כמו מצבו של העולם שלנו - התחממות כדור הארץ, איכות הסביבה ומיחזור, נמצאים בתודעה שלכם? האם במטבח שלכם יש פחים נפרדים לפסולת אורגנית ולשאר הדברים? האם יש עניין יהודי/דתי בשמירת איכות הסביבה?

האכות סוכות- תקציר שימושי

"בסכת תשב שבעת ימים. כל-האזרח בְּיִשְׂרָאֵל יָשׁוּבוּ, בְּסֻכּוֹת לִמְעַן יֵדְעוּ דַרְתֵּיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצֵיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם"
(ויקרא כג, מב-מג)

- א. במשך שבעת ימי החג אנו מצווים לשבת בסוכה ולהפוך אותה לביתנו, זכר לסוכות בהן ישבו בני ישראל במדבר לאחר יציאת מצרים וזכר לענני הכבוד שליוו את בני ישראל במסעיהם במדבר.
- ב. מצווה על כל אדם לעסוק בעצמו בבניית הסוכה ובהנחת הסכך. ואף על פי שהוא אדם מכובד, זהו כבודו שעוסק בעצמו במצווה. מן הראוי היה לברך "שהחיינו" על עשיית הסוכה, אלא שאנו סומכין על ברכת "שהחיינו" שאומרים בקידוש בליל החג.
- ג. **דפנות הסוכה** - בכל סוכה צריך להיות לפחות שלוש דפנות וסכך. את הדפנות אפשר לעשות מכל דבר העומד בפני הרוח. אם עושים את הדפנות מבדים וכדו' צריך למתוח את היריעות ולקשור אותן היטב. ואם היריעות רפויות שהרוח מנידה אותן - הסוכה פסולה.
- ד. **הסכך** - הסכך צריך שיהיה מדברים שהם גידולי קרקע ואינם מקבלים טומאה, כמו ענפי אילנות או קנים. צריך להניח סכך עד שתהא "**צלתה מרובה מחמתה**", שאם היה "חמתה מרובה מצלתה" פסולה מן התורה. צריך ליזהר שלא יהא במקום אחד אוויר ג' טפחים (טפח=8 ס"מ). ולכתחילה צריך שיהא קצת אוויר בין הסכך כדי שייראו הכוכבים. יש להניח את הסכך אחרי שעושים דפנות כיוון שעיקר הסוכה הוא הסכך.
- אין לסכך בעלים שנושרים או מתייבשים מהר. אין לסכך בשברי רהיטים, אפילו מעץ, כגון רגלי כסא או מדפי ארון או שולחן, כיוון שהם באו מכלי המקבל טומאה. מותר לכתחילה לקשור במסמרים או בחבלים את העצים שעליהם עומד הסכך, אבל אין לקשור לכתחילה את הסכך עצמו בחוטים או בדבר שאין מסככים בו, ואם רוצה לקשור יקשור בעלי דקלים. מותר להעמיד את הסכך על גבי קיר.
- ה. **פרגולה** - אם הפרגולה חמתה מרובה מצלתה, דהיינו שיש ריוח בין עץ לעץ כמלוא עץ או יותר, אף על פי שמחוברת לקרקע במסמרים יניח ביניהם סכך ירוק רגיל ותהיה כשרה.
- ו. **קישוטים** - משתדלים ליפות את הסוכה ולקשט אותה כמה שאפשר משום "זה א-לי ואנוהו", ואמרו ז"ל: "התנאה לפניו במצות, עשה לפניו סוכה נאה" (שבת קלג, ב).

האכות סוכות- תקציר שימושי המשך

ז. **שימוש בחומרי הסוכה** - עצי הדפנות והסכך אסורים בהנאה עד אחר החג כיוון **שהוקצו למצווה**. ואפילו ליטול מהם קיסם לחצוץ שיניו אסור. ואפילו אם נפלו אסורים. לגבי הקישוטים יכול אדם להתנות שישתמש בהם בכל עת שירצה, ויאמר לפני כניסת החג "איני בודל מהם כל בין השמשות של ערב יום טוב" (כלומר, איני מבדיל אותם במחשבה מלהשתמש בהם), ואז יהיה מותר לקחת מהם במהלך הסוכות.

ח. **שטח הסוכה וגובהה** - השטח צריך להיות לכל הפחות שבעה טפחים על שבעה טפחים (56 על 56 ס"מ), והגובה צריך להיות לפחות עשרה טפחים (80 ס"מ ולדעת החזו"א מטר), כי זה הגובה המועט ביותר שבו בני אדם גרים, ולכן אם יש פסול בדפנות במקום שהוא מעל לעשרה טפחים, ומתחת להן הדפנות כשרות, הסוכה כשרה (שו"ע תרלג, ט).

ט. **מזוזה** - סוכה היא דירת עראי, ופטורה מן המזוזה (סוכה ח, ב).

י. **חיוב נשים** - נשים אינן חייבות במצוות סוכה וארבעת המינים, כיוון שאלו הן **מצוות עשה שהזמן גרמן**. אך נשים שיושבות בסוכה או נוטלות ארבעת המינים מקיימות מצווה. למנהג אשכנז וחלק מיוצאות ספרד אף תברכנה כמו הגברים. ולמנהג רוב יוצאות ספרד כיוון שאינן חייבות במצווה לא יברכו עליה (שו"ע תקפט, ו). את ארבעת המינים נוטלים רק ביום ולא בלילה. בשבת לא נוטלים אותם והם נחשבים למוקצה.

יא. **הושענא רבה** - היום השביעי של חג הסוכות נקרא 'הושענא רבה' משום שבחג הסוכות נידונים על המים, וחיתום הדין ביום האחרון של סוכות. וכיוון שבמים תלויים חי הצומח, החי והאדם, מרבים בתחינות 'הושע-נא' לה'. לוקחים ביום זה ערבות, מפני שהערבות נזקקות למים יותר מכל ובהן היובש ניכר מאוד. וכשם שהמים מקיימים את החיים בעולם הזה, כך המים הרוחניים שהם התורה מקיימים את חיי הרוח, וכמו שאמרו חכמים - "אין מים אלא תורה" (ב"ק יז, א). יוצא שהדין על המים כולל בתוכו דין על כל חיי האדם - הגשמיים והרוחניים. וזהו שאמרו חכמים ששלושה מועדים יש לדין: הראשון בראש השנה, השני ביום הכיפורים, והשלישי בהושענא-רבה (זוהב ח"ב קמב, א). וכך אמר הקב"ה לאברהם אבינו: אם אין כפרה לבניך בראש השנה, תהיה ביום הכיפורים, ואם לא - תהיה בהושענא רבה. בכל יום מקיפים את עם ארבעת המינים את הבמה בבית הכנסת ואומרים תחנונים והושענות. וביום הושענא רבה מקיפים לפי אותו סדר שבע פעמים ומרבים בתחנונים לאחר סיום כל שבע ההקפות.

אפניכם כמה סוכות - האם הן כשרות ומדוע?

הסוכות כשרות?

שלחו הסבר מנומק למייל: yonilavi10@gmail.com
ותשתתפו בהגרלה על אחד מספרי הרב יוני לביא במתנה

כוח 100

הייתי באמצע שמונה עשרה, שמעתי לפתע צעקה נוראה ואחריה אנחות של מישהו שנשמע בצרה גדולה. ראיתי אדם נרעש לבוש כאיכר המחזיק בידו שוט

התנהגותו של רבי אלימלך מליז'נסק בתפילת חג סוכות היתה משונה. הוא הפסיק בפתאומיות את נענועי הלולב וקיצר בתפילתו. היה ניכר כי דבר מה מטרידו. בסיום התפילה ניגש רבי אלימלך לאחיו, רבי זושא, ואמר: "תעזור לי למצוא את האתרוג שממלא את בית הכנסת בריח גן עדן".

הם עברו ממתפלל למתפלל, עד שהגיעו לקצה בית המדרש, שם ישב איש פשוט שקוע בהרהוריו. "זהו זה!", קרא רבי אלימלך, "אמור לי יהודי יקר, מי אתה וכיצד השגת את האתרוג הנפלא שברשותך?"

האיש המופתע שתק לרגע והשיב: "רבי, זהו סיפור לא קצר. התרצה לשומעו?" "שמי אורי ובאתי מהעיר סטרליסק", פתח האיש, "ולמרות עוניי, אני משתדל לרכוש מדי שנה אתרוג מהודר. אני מלמד בעיר סמוכה ומחצית משכרי מיועדת לצורכי ביתי. במחצית השנייה אני רוכש אתרוג בלמברג, לשם אני הולך ברגל כדי לא לבזבז כסף על הנסיעה.

"גם השנה הלכתי ללמברג, כשבכיסוי חמישים זהובים המוקדשים לאתרוג. בדרך עצרתי בפונדק כדי להינפש. בשעת מנחה נעמדתי באחת הפינות והתפללתי.

"כאשר הייתי באמצע שמונה עשרה, שמעתי לפתע צעקה נוראה ואחריה אנחות של מישהו שנשמע בצרה גדולה. מיהרתי לסיים את תפילתי כדי לראות אם אוכל לעזור לאיש. ראיתי אדם נרעש לבוש כאיכר המחזיק בידו שוט ומנפנף בו בהתרגשות." "הסתבר כי מדובר בעגלון יהודי עני, בעל משפחה המתפרנס בקושי מהובלת אנשים בעגלה רתומה לסוס כחוש. עתה אירע אסון, כאשר סוסו כרע לפתע ומת. האיש צעק כי לא נותר לו אלא לתלות עצמו על עץ, כי מעתה אין לו פרנסה ואין לו מה לעשות בעולם הזה.

"לא יכולתי לראות בסבלו ואמרתי לו כי עליו לזכור שבורא העולם יכול להושיעו, למרות שאינו רואה כל פתרון. הפונדקאי ריחם על היהודי ואמר שהוא מוכן למכור לו סוס מצוין ששווה שמונים זהובים בחמישים, כדי לחלצו מהמצר. העגלון השיב במרירות כי אין לו בכיסו אפילו פרוטה אחת.

"הרגשתי שאיני יכול להחזיק את חמישים הזהובים בכיסי, כאשר חיי יהודי אחר תלויים מנגד. שאלתי את הפונדקאי מה המחיר הסופי שבו ימכור את הסוס במזומן. הפונדקאי המופתע אמר כי אם אשלם לו 45 זהובים, ימכור את הסוס.

"מיד הוצאתי את הסכום שדרש. העגלון הביט בנו בתדהמה ולא יכול היה להוציא הגה מפיו. 'אתה רואה', אמרתי לו, 'בורא העולם יכול לעזור גם במצב שנראה אבוד לחלוטין'. העגלון מיהר עם הפונדקאי לרתום את הסוס לעגלתו התקועה ביער. כאשר הלכו מיהרתי לצאת מהמקום, כי לא רציתי להיות מושא לרגשי התודה"

כוח סוס המשך

של העגלון המאושר. הגעתי ללמברג והסתפקתי בקניית אתרוג כשר ופשוט למראה. כל השנים היה אתרוגי המהודר ביותר בעיירתי ורבים באו אלי לברך עליו, ולכן התביישתי לחזור לביתי עם אתרוג כה פשוט. בהסכמת אשתי באתי לליז'נסק, מקום שאין איש מכירני, כדי שלא אתבייש", סיים אורי את סיפורו.

"רבי אורי!", קרא רבי אלימלך, "אתרוגך מיוחד במינו! כעת אני מבין מדוע יש לו ריח גן עדן! בוא ואספר לך את המשך הסיפור: העגלון שהצלת הגיע למסקנה שאתה היית אליהו הנביא בדמות אדם שהקב"ה שלח לו לחלצו ממצוקתו. הוא חיפש דרך להביע את תודתו לה', אבל בגלל שאינו יודע לקרוא ולבטא את עצמו בתפילה הניף את שוטו, נפנף בו בכל כוחו וקרא: 'ריבוננו של עולם, אני אוהב אותך כל כך! אוהב אותך יותר מאשתי וילדיי! אצליף בשוט שבידי לכבודך כסמל לאהבתי!', והצליף באוויר שלוש פעמים.

"כל זה היה באחד מעשרת ימי תשובה. ביום הכיפורים ישב הקב"ה בבית דין של מעלה והאזין לתפילות בני ישראל. באותה שעה רבי לוי יצחק מברדיטשוב, סנגורם של ישראל, דחף קרון מלא מצוות שעשו היהודים במשך השנה לעבר שערי שמיים. אז הופיע השטן וזרע בדרכו את כל העבירות שעברו בני ישראל במשך השנה, ורבי לוי יצחק לא יכול היה להמשיך בדרכו. רבי זושא אחי ואנוכי נתנו לו כתף כדי לעזור בדחיפת הקרון, אך לשווא. כל מאמצינו לא הועילו.

"לפתע נשמע רעש מוזר. קול צליפת שוטו של העגלון פילח את החלל. הקול הפך לפתע לקרן אור אדירה שהאירה את כל היקום ואת כל העולמות העליונים. כאשר נשמע קולו של העגלון, שהכריז על אהבתו לה' בעודו מצליף בשוט, ענו כל הצדיקים וכל המלאכים: 'אשרי המלך שעבדיו משבחים אותו באמת כזאת!'"

"אז הופיע המלאך מיכאל, כשהוא מוביל אחריו סוס ואחריהם העגלון ושוטו. הוא רתם את הסוס לקרון המצוות של בני ישראל, כאשר העגלון ממשיך להצליף בשוטו. ואז באורח פלא הקרון דהר על גבי עוונותיהם של בני ישראל שחסמו את הדרך והגיע עד לכיסא הכבוד. הקב"ה קם מכיסא דין ועבר לשבת על כיסא רחמים, וכך נחתמה שנה טובה לכל בית ישראל."

רבי אלימלך סיים את סיפורו והוסיף: "וכל זה התגלגל בזכות מעשה החסד שעשית, רבי אורי היקר! לך לביתך והיה למנהיג בישראל המוביל את עדתו ביד רמה, מפני שהוכחת שאתה ראוי לכך. אולם לפני שתלך, הרשה לי לברך על אתרוגך המופלא..."

אותו אורי התפרסם ברבות הימים כרבי אורי השרף מסטרליסק.

למה דווקא הם נבחרו?

"אבא", שאלה אותי כרמי (בת 5), "למה נבחרו דווקא 4 אלו להיות ארבעת המינים? למה לא תפוז? בננה? או אשכול ענבים?"

מתברר שעל השאלה הזו ענה הרמב"ם כבר לפני 850 שנה. אם מצוות סוכה מסמלת את הנדודים של בני ישראל במדבר, הרי שמצוות ארבעת המינים מבטאת את **השמחה על תום המסע וכניסתנו לארץ ישראל**. הרמב"ם אומר שארבעה המינים הללו **נגישים וזמינים** בעונה הזו של השנה, הם **יפים ורעננים** במיוחד וגם מחזיקים מעמד לאורך שבעת ימי החג (אולי הערבה קצת מתעייפת, אבל סוחבת...).

שימו לב, שכל סיפורי החסידים המתסכלים על כך שלא ניתן היה להשיג ארבעת המינים, בסוף מצאו אתרוג מצ'וקמק באלף רובל וגם הוא נפל בסוף ונשבר לו הפיטם – התרחשו בגלות. כאן בארץ יש שפע מבורך של ארבעת המינים וב-80 ש' תמצא סט יפהפה ומהודר עם שליח עד הבית.

הרמב"ם ממשיך להסבר נוסף:
 כל אחד מארבעת המינים הוא מצטיין בתחומו –
 האתרוג – הוא הפרי היפה ביותר.
 ללולב – העלות היפים ביותר.
 להדס – הריח הטוב ביותר.
 והערבה היא הצמח היפה ביותר.
 על גבי זה נוסף טעם שלישי:
 את האתרוג קוטפים בפרדס.
 הלולב גדל במקומות יבשים ובמדבריות.
 ההדס צומח בהרים.
 והערבות נלקטות בנחלים.

במילים אחרות, ארבעת המינים מייצגים בעצם את כל סוגי הצמחים והפירות שגדלים בארץ. היה לי קצת קשה להסביר את כל זה לכרמי בת ה-5 אבל הלואי עלי השמחה וההתלהבות שלה עומדת בסוכה ומנענעת בארבעת המינים לכל הכיוונים.

רוצים לקבל מאיתנו עוד תכנים וסרטונים מעניינים?
 הכנסו לאתר מילה טובה - Milatova.org.il

רוצים לשמוע עוד על מועדון ההורים שלנו? סרקו את ברקוד:

